Cronfa Amaethyddol Ewrop ar gyfer Datblygu Gwledig: Ewrop yn Buddsoddi mewn Ardaloedd Gwledig
European Agricultural Fund for Rural Development: Europe Investing in Rural Areas

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Cymunedau Gwledig Llywodraeth Cymru – Rhaglen Datblygu Gwledig 2014-2020

Cynllun Buddsoddi mewn Busnesau Pren

Nodiadau Cyfarwyddyd

© Crown Copyright 2015 ISBN Number: 978-1-4734-5818-5

CYNNWYS

	Paragraff
Cyflwyniad	1
Manylion Cyswllt Llywodraeth Cymru	8
Amcanion Strategol a Thematig	9
Pwy all wneud cais	10
Diffiniad o BBaCh	11
Gweithgareddau Cymwys	12
Gweithgareddau Anghymwys	20
Costau Cymwys	21
Costau Anghymwys	24
Cyfradd Grant Uchaf a'r Trothwy Grant Uchaf	27
Cymorth Gwladwriaethol	30
Dewis Prosiectau Llwyddiannus	32
Gofynion Allweddol	34
Themau Trawsbynciol	41
Sut mae gwneud cais	45
Amodau'r Grant	64
Talu Grant	69
Monitro Prosiectau	78
Diwedd y Cynllun Buddsoddi mewn Busnesau Pren	82
Gweithdrefn Apelio	83
Gweithdrefn Gwyno	85
Atodiad A Enghreifftiau o fuddsoddiadau posibl	

Fersiwn 5
Dyddiad Cyhoeddi: Mawrth 2021
Cyhoeddwyd gan: Llywodraeth Cymru

CYFLWYNIAD

1. Mae'r Nodiadau Cyfarwyddyd hyn yn egluro'r **Cynllun Buddsoddi mewn Busnesau Pren (TBIS)** a'r math o brosiectau a allai fod yn gymwys am gymorth grant. Darllenwch yn ofalus. Os ydych chi'n credu wedyn y gallai'ch cynlluniau buddsoddi fod yn gymwys am grant a'ch bod am wneud cais am gymorth o dan y cynllun hwn, darllenwch yr adran 'Sut mae Gwneud Cais' isod.

2. Mae'r TBIS yn elfen bwysig o Cymunedau Gwledig Llywodraeth Cymru – Rhaglen Datblygu Gwledig 2014-2020. Ei nod yw helpu perchnogion coedwigoedd preifat, awdurdodau lleol neu berchnogion coedwigoedd sector cyhoeddus eraill a Microfentrau a Mentrau Bach neu Ganolig drwy wneud buddsoddiadau a fydd yn gwella eu gallu i: ddelio gyda coed sydd wedi'u heintio â Chalara; gwella eu capasiti fel meithrinfa goed; gwireddu potensial coedwigaeth neu'n ymwneud â symud (cynaeafu), prosesu ac ychwanegu gwerth at gynhyrchion coedwig.

3. Gall buddsoddiadau sy'n gysylltiedig â gwella gwerth economaidd coedwigoedd ymwneud â gwelliannau disgwyliedig i goedwigoedd ar un daliad neu fwy a gall gynnwys buddsoddiadau ar gyfer arferion a pheiriannau cynaeafu pridd-gyfeillgar ac adnoddau-gyfeillgar.

4. Bydd buddsoddiadau sy'n gysylltiedig â'r defnydd o bren fel deunydd crai neu ffynhonnell ynni yn gyfyngedig i'r holl weithgareddau a gyflawnir cyn y cam prosesu diwydiannol; ni ddylai capasiti'r felin fod dros 10,000 metr ciwbig y fwyddyn (o dan risgl) ar ochr y ffordd.

5. Bydd yn rhaid i fuddsoddiadau a gynigir ddangos bod yna farchnad hyfyw ar gyfer eu cynnyrch (cynhyrchion) ac na fyddai'r prosiect yn mynd rhagddo heb y grant. Cynllun dewisol yw hwn a byddai swm y grant a gynigir yn gysylltiedig ag amgylchiadau unigol. Yr **isafswm angenrheidiol** fyddai hynny bob tro i alluogi i'r buddsoddiad fynd rhagddo.

6. Gellir defnyddio'r grant i wella a datblygu cyfleusterau prosesu neu gyfleusterau contractio, e.e. i godi adeiladau newydd; adnewyddu hen safleoedd ac i brynu cyfarpar newydd neu ail law cymwys (mae amodau penodol yn berthnasol gyda chyfarpar ail law). Arwydd cryno iawn yn unig yw hwn o'r prosiectau a allai gael eu cynorthwyo; dangosir rhagor o enghreifftiau yn Atodiad A.

7. Dim ond amlinelliad o'r cynllun a'r ffordd y mae'n cael ei weithredu yw hwn – gallai'r rheolau manwl ar gyfer meini prawf cymhwysedd newid.

MANYLION CYSWLLT LLYWODRAETH CYMRU

8. Os oes gennych unrhyw ymholiadau dylech anfon e-bost at y cyfeiriad isod:

   TimberBusinessInvestmentScheme@llyw.cymru

Fersiwn 5
Dyddiad Cyhoeddi: Mawrth 2021
Cyhoeddwyd gan: Llywodraeth Cymru

AMCANION STRATEGOL A THEMATIG

9. Bydd angen i geisiadau i'r TBIS ystyried amcanion strategol a thematig Llywodraeth Cymru a'r Meysydd Ffocws canlynol yn Cymunedau Gwledig Llywodraeth Cymru – Rhaglen Datblygu Gwledig 2014-2020:

   Mae'n rhaid i weithgareddau o dan y TBIS fynd i'r afael ag o leiaf un o'r Meysydd Ffocws canlynol yn Cymunedau Gwledig Llywodraeth Cymru - Rhaglen Datblygu Gwledig 2014-2020:

   Maes Ffocws 5. Hyrwyddo defnydd effeithiol o adnoddau a chefnogi'r symudiad at economi carbon isel sy'n gallu gwrthsefyll yr hinsawdd yn y sector amaethyddiaeth, y sector bwyd a'r sector coedwigaeth, gan ganolbwyntio ar y meysydd canlynol:

   a) sicrhau bod y diwydiant amaethyddol a'r diwydiant prosesu bwyd yn defnyddio ynni'n fwy effeithlon;
   b) hwyluso cyflenwi a defnyddio ffynonellau ynni adnewyddadwy; isgynhyrchion, gwastraff, gweddillion a deunyddiau crai eraill nad ydynt yn fwyd at ddibenion y fio–economi.

   Maes Ffocws 6. Hyrwyddo cynhwysiant cymdeithasol, lleihau tlodi a datblygu economaidd mewn ardaloedd gwledig, gan ganolbwyntio ar y meysydd canlynol:

   a) hwyluso arallgyfeirio, creu a datblygu mentrau bach newydd a chreu swyddi;
   b) meithrin datblygiadau lleol mewn ardaloedd gwledig;
   c) ei gwneud yn haws i bobl gael gafael ar dechnoleg gwybodaeth a chyfathrebu (TGCh) mewn ardaloedd gwledig, a'i gwneud yn haws iddynt ei defnyddio a gwella'i hansawdd.

PWY ALL WNEUD CAIS

10. Mae'r cynllun yn agored i geisiadau gan berchnogion coedwigoedd preifat a meithrinfeydd coed, awdurdodau lleol neu berchnogion coedwigoedd sector cyhoeddus eraill a mentrau bach a chanolig sy'n ymgymryd â gweithgareddau rheoli a phlannu coedwigoedd; cynaeafu coed a/neu brosesu coed. Gall y gweithgareddau fod yn rhan o fusnes perchnogaeth a rheoli'r goedwig neu gall fod yn fusnes contractio ar wahân.

DIFFINIAD O BBaCh

11. Busnes Bach a Chanolig yw menter sy'n cyflogi llai na 250 o weithwyr (cyfwerth ag amser llawn) ac sydd â throsiant blynyddol heb fod yn fwy na 50 miliwn ewro a/neu

chyfanswm mantolen flynyddol heb fod yn fwy na 43 miliwn ewro. Dylid trin staff rhan amser a gweithwyr tymhorol fel ffracsiwn cyfwerth ag amser llawn.

- Mae BBaChau yn cynnwys 3 is-gategori o fentrau: micro, bach a chanolig;
- Mae mentrau Micro yn cyflogi llai na 10 o weithwyr, mentrau Bach yn cyflogi llai na 50 o weithwyr a mentrau Canolig yn cyflogi llai na 250 o weithwyr;
- Mae maint y fenter hefyd yn cyfeirio at y trosiant blynyddol a'r cyfanswm ar y fantolen flynyddol o dan rai amgylchiadau.

I gael diffiniad llawn, dylid cyfeirio at ganllaw a datganiad enghreifftiol y Comisiwn Ewropeaidd, 'The new SME definition'.

GWEITHGAREDDAU CYMWYS

12. Mae cymorth o dan y cynllun hwn yn cynnwys buddsoddiadau diriaethol a/neu anniriaethol a fydd yn gwella potensial coedwigaeth neu sy'n ymwneud â symud (cynaeafu), prosesu ac ychwanegu gwerth at gynhyrchion coedwig.

13. Mae buddsoddiadau diriaethol yn golygu gwariant cyfalaf a chostau gosod cysylltiedig. Mae gwariant cyfalaf yn y cyd-destun hwn yn cynnwys buddsoddiadau sy'n sefydlog, ffisegol neu anhreiliadwy fel adeiladau, unedau cyfforddusrwydd, peiriannau a chyfarpar.

14. Buddsoddiadau i ddatblygu a rhesymoli gwaith marchnata a phrosesu pren; gan gynnwys paratoi tir, cwympo, llifio a phrosesu yn y goedwig, creu sglodion, storio, trin pren i'w amddiffyn a'i sychu a gweithgareddau eraill cyn llifio'r coed yn ddiwydiannol mewn melin lifio, gan gynnwys cynhyrchu deunydd ar gyfer creu ynni. Gall gynnwys costau sy'n ymwneud â symud pren, er enghraifft symud pren o fewn coedwig gan ddefnyddio cyfarpar arbenigol, ond mae cludiant safonol ar y ffyrdd wedi'i eithrio.

15. Mae'r cynllun hwn yn cwmpasu "prosesu diwydiannol ar raddfa fach" sydd, yn ôl y diffiniad y cytunwyd arno gyda'r Comisiwn Ewropeaidd, yn cynnwys yr holl waith prosesu yn y goedwig a phrosesu mewn cyfleusterau â chapasiti cyfwerth â mewnbwn o hyd at 10,000 metr ciwbig o bren o dan risgl y flwyddyn.

16. Bydd buddsoddiadau sy'n gysylltiedig â'r defnydd o bren fel deunydd crai neu ffynhonnell ynni yn gyfyngedig i'r holl weithgareddau a gyflawnir cyn y cam prosesu diwydiannol. Hynny yw, hyd at (ac yn cynnwys) rhoi deunydd o goedwigoedd mewn odyn. Nid yw'n cynnwys prosesu neu drin unrhyw ddeunydd sych o'r odyn.

17. Gall hyn gynnwys buddsoddiadau i gynhyrchu sglodion neu beledi ar raddfa fach neu weithgaredd sy'n gysylltiedig â gweithgareddau a gyflawnir cyn y cam prosesu diwydiannol. Bydd peiriannau bach symudol neu sefydlog i lifio neu hollti'r pren, neu beiriannau eraill a fedrai amrywiaethu'r cynhyrchu yn cael eu cwmpasu.

18. Rhaid i fuddsoddiadau fod yn gysylltiedig â gwella gwerth economaidd coedwigoedd penodol, a rhaid eu cyfiawnhau mewn perthynas â gwelliannau disgwyliedig i goewigoedd ar un daliad neu fwy. Dylid canolbwyntio ar fuddsoddiadau ar gyfer peiriannau ac arferion cynaeafu sy'n garedig i'r pridd ac i'r adnoddau. Rhoddir cymorth i gontractwyr sy'n darparu gwasanaethau i ddeiliaid coedwigoedd eraill.

19. Gall budsoddiadau gynnwys meithrinfeydd coed, a gall hyn gynnwys technolegau meithrinfeydd coed bach a pheirianwaith ar gyfer cynhyrchu coed ar gyfer coedwigoedd meithrin. Gall meithrinfeydd coedwigoedd bach fod yn gymwys i gael cymorth buddsoddiadau os ydynt yn rhan sefydlog o ddaliad neu ddaliadau'r goedwig, ee "yn rhan o'r goedwig".

GWEITHGAREDDAU ANGHYMWYS

20. Mae nifer o fuddsoddiadau nad ydynt yn gymwys am gymorth:

- buddsoddiadau ar lefel manwerthu – diffinnir fel prynu nwyddau i'w hadwerthu neu ddarparu gwasanaeth gwerth ychwanegol ar y pwynt darparu fel bwytai, caffis a siopau bwyd cyflym, gan gynnwys siopau symudol;
- buddsoddiadau i amnewid eitemau a brynwyd yn flaenorol gyda chymorth grant yr UE neu Lywodraeth Cymru (o fewn yr un busnes);
- buddsoddiadau mewn warysau, storio, cludiant a/neu logisteg dosbarthu;
- cynhyrchion na ellir dangos bod marchnad normal realistig ar eu cyfer;
- uwchraddio adeiladau/safleoedd a/neu gyfarpari fodloni gofynion sy'n deillio o gamau gorfodi statudol.

COSTAU CYMWYS

21. Gall cymorth o dan y cynllun hwn gwmpasu asedau diriaethol fel tir, adeiladau, peiriannau a chyfarpar ac asedau anniriaethol fel meddalwedd cyfrifiadurol, hawliau patent a thrwyddedau a ffioedd technegol ac ymgynghori:

   a) adeiladu, caffael, neu wella eiddo ansymudol, gyda thir ond yn gymwys i raddau nad yw'n uwch na 10% o gyfanswm costau cymwys y prosiect buddsoddi

   b) prynu peiriannau a chyfarpar hyd at werth marchnad yr ased;

   c) costau cyffredinol sy'n gysylltiedig â gwariant y cyfeirir atynt ym mhwyntiau (a) a (b), fel ffioedd pensaer, peiriannydd ac ymgynghori, ffioedd sy'n gysylltiedig â chyngor ar gynaliadwyedd

   d) caffael neu ddatblygu meddalwedd cyfrifiadurol a chaffael patentau, trwyddedau, hawlfreintiau, nodau masnach.

22. Mae ffioedd ymgynghorwyr a phenseiri, costau cynllunio technegol eraill, arolygon safle a ffioedd proffesiynol; ffioedd a chostau ceisiadau cynllunio; ffioedd am ganiatâd statudol, trwyddedau a chydsyniadau hefyd yn gymwys hyd yn oed os ydynt wedi'u cwblhau a'u prynu cyn derbyn cymeradwyaeth cyn belled eu bod yn

hanfodol ar gyfer cyflawni’r prosiect.

23. Mae cyfarpar ail law yn gymwys (BBaChau yn unig) lle gall yr ymgeisydd ddangos y canlynol:

- Mae’n cydymffurfio â deddfwriaeth iechyd a diogelwch cyfredol;
- Mae’n addas i’w ddiben;
- Mae ganddo ddisgwyliad oes o bum mlynedd o leiaf.

COSTAU ANGHYMWYS

24. Mae’r eitemau canlynol yn enghreifftiau o wariant sy’n **anghymwys** ar gyfer cymorth grant. Nid yw hon yn rhestr gyflawn a bydd pob eitem o wariant yn cael ei hystyried fesul achos:

- prynu tir, gan gynnwys treuliau cysylltiedig, lle mae’r costau’n uwch na 10% o gyfanswm y buddsoddiad;
- prynu adeiladau sydd wedi’u defnyddio’n flaenorol ar gyfer yr un diben;
- unrhyw waith ffisegol a wneir ar safle cyn y dyddiad dechrau gweithio sydd wedi’i awdurdodi **(os oes gwaith fel hyn wedi’i wneud, gellir diddymu’r dyfarniad cyfan);**
- gwaith dros dro nad yw’n **uniongyrchol** gysylltiedig â gweithredu’r prosiect
- prynu cerbydau ar gyfer cludiant allanol (mae wagenni fforch godi, neu debyg, a ddefnyddir ar gyfer cludiant mewnol a thrafod yn gymwys);
- cyfalaf gweithio;
- TAW adenilladwy;
- costau cynnal a chadw;
- costau cyfarpar a llafur ei hun;
- cyfnewid peiriannau neu gyfarpar am rai newydd yr un fath;
- nwyddau traul (eitemau sy’n cael eu dileu o fewn blwyddyn fel arfer);
- cyfarpar hamdden (er y gall setiau teledu, taflunyddion ac ati at ddibenion addysgol neu fusnes ddenu grant);
- tirweddu, gwaith addurnol, a darparu mwynderau hamdden;
- cyfarpar a chelfi swyddfa cyffredinol, heblaw am ddesgiau, cadeiriau, cyfarpar ffôn, cyfrifiaduron a chyfarpar TG arall, meddalwedd a thele-argraffyddion, cyfarpar labordai a darlithfeydd sy’n hanfodol ar gyfer darparu’r prosiect;
- costau refeniw fel cyflogau ar gyfer staff allweddol; hyfforddiant ar gyfer cyfarwyddwyr a staff allweddol; mynychu ffeiriau masnach; treuliau cyfarwyddwyr allanol;
- costau sy’n gysylltiedig â chontract prydlesu fel elw leswyr, costau cyllido llog, gorbenion a thaliadau yswiriant;

- costau trefnu cyfleusterau gorddrafft, benthyciadau neu gyfleusterau cymorth ariannol eraill, gan gynnwys unrhyw ffioedd cysylltiedig neu gostau eraill;
- gorbenion sy'n cael eu dyrannu neu eu dosrannu ar gyfraddau llawer uwch na'r rhai a ddefnyddir ar gyfer gwaith tebyg a gyflawnir gan yr ymgeisydd;
- gwariant tybiannol;
- taliadau ar gyfer gweithgarwch o natur wleidyddol;
- dibrisiant, amorteiddiad ac amhariad asedau a brynwyd gyda chymorth grant;
- darpariaethau;
- rhwymedigaethau digwyddiadol;
- hapddigwyddiadau;
- elw a wneir gan yr ymgeisydd;
- buddrannau;
- taliadau llog (ac eithrio o dan gynllun Cymorth Gwladwriaethol a gymeradwyir);
- taliadau gwasanaeth sy'n deillio o brydlesau cyllid, hurbwrcasu a threfniadau credyd;
- costau sy'n deillio o ohirio taliadau i gredydwyr;
- costau sy'n ymwneud â dirwyn cwmni i ben;
- taliadau am ddiswyddo annheg;
- taliadau i gynlluniau pensiwn preifat;
- taliadau ar gyfer pensiynau heb eu cyllido;
- iawndal am golli swydd;
- iawndal a delir i drydydd parti am ddifeddiannu, cnydau heb eu cynaeafu ac ati;
- drwgddyledion sy'n deillio o fenthyciadau i weithwyr, perchnogion, cyfarwyddwyr, partneriaid, gwarantwyr, rhanddeiliaid neu berson sy'n gysylltiedig ag unrhyw un o'r rhain;
- taliadau am anrhegion a rhoddion;
- adloniant;
- dirwyon a chosbau statudol;
- trethi statudol (heb gynnwys TAW na ellir ei hadennill)
- dirwyon ac iawndal troseddol;
- treuliau cyfreithiol yn ymwneud â chyfreitha.

25. Mae'n rhaid i gostau sy'n gysylltiedig â phrynu a/neu adnewyddu a/neu addasu unrhyw adeilad fod yn briodol i raddfa, natur a bwriad y prosiect. Mae'n rhaid i grantiau ganolbwyntio'n bennaf ar fuddsoddiadau sy'n gysylltiedig â gwella gwerth economaidd coedwigoedd, cynaeafu a phrosesu cynhyrchion coedwigaeth ac felly ni ellir eu defnyddio at ddiben caffael asedau cyfalaf nad ydynt yn hanfodol ar gyfer

cyflawni'r gweithgarwch arfaethedig.

26. Dim ond os ydynt yn gysylltiedig â phrynu cyfarpar (newydd a/neu ail law) y mae costau'n gymwys ar gyfer cymorth grant pan fo'r gost wedi'i thalu'n gywir gan yr hawliwr. Felly, nid yw costau llawn unrhyw gyfarpar sy'n cael ei sicrhau o dan drefniant hurbwrcasu neu brydles neu unrhyw drefniant ariannol arall yn gymwys am gymorth grant. Mewn rhai amgylchiadau, gall elfen gyfalaf taliadau misol fod yn gymwys am gyfnod penodol, ond bydd rheolau eraill yn gymwys mewn achosion o'r fath.

CYFRADD GRANT UCHAF A'R TROTHWY GRANT UCHAF

27. Y gyllideb i Rownd 5 o'r TBIS yw £2,000,000, felly y trothwy grant uchaf fesul menter ar gyfer unrhyw brosiect buddsoddi unigol yw **£5,000,000.**

28. Y trothwy grant isaf fesul menter ar gyfer unrhyw brosiect buddsoddi unigol yw **£2,400.**

29. Mae'r gyfradd grant uchaf ar gyfer unrhyw brosiect buddsoddi unigol fel a ganlyn:

- BBaChau – ar gyfer symud (cynaeafu), prosesu ac ychwanegu gwerth at gynhyrchion coedwig – hyd at 40% o gyfanswm cost y buddsoddiad lle bynnag mae wedi'i leoli
- Mentrau o bob maint – ar gyfer gwella potensial coedwigoedd yn unig – hyd at 40% o gyfanswm cost y buddsoddiad lle bynnag mae wedi'i leoli.

CYMORTH GWLADWRIAETHOL

30. Mae grantiau a ddarperir o dan y cynllun hwn yn gymorth sydd o fewn cwmpas y fframweithiau Cymorth Gwladwriaethol gan fod Erthyglau 107, 108 ac 109 o'r Cytuniad ar Weithrediad yr Undeb Ewropeaidd yn gymwys i gymorth a roddir ar gyfer datblygu gwledig o dan Cymunedau Gwledig Llywodraeth Cymru –Rhaglen Datblygu Gwledig 2014–2020.

31. Mae grantiau a ddarperir o dan y cynllun hwn yn gymorth sy'n cydymffurfio gan ei fod yn parchu'r amodau a nodir yn Erthygl 41 Rheoliad 702/2014[1] .

DEWIS PROSIECTAU LLWYDDIANNUS

32. I gael ei ddewis, mae'n rhaid i brosiect, yn ôl yr angen, ddangos:

Yr angen am y gweithgarwch:

[1] Rheoliad y Comisiwn (EU) Rhif 702/2014 dyddiedig 25 Mehefin 2014 yn datgan bod categoriau penodol o gymorth yn y sectorau amaeth a choedwigaeth ac mewn ardaloedd gwledig sy'n gydnaws â'r farchnad rhyngwladol wrth gymhwyso Erthyglau 107 a 108 o'r Treaty on the Functioning of the European Union (OJ 193, 1.7.2014, Erthygl 41, t 56-58).

- Mae angen yr allbynnau a bydd yn cyflawni yn unol ag allbynnau'r Mesur mae'n ychwanegu at yn hytrach na disodli/dyblygu gweithgarwch presennol yn ddiangen.

Yr angen am gyllid:

- Ni all y prosiect fynd rhagddo bellach heb gymorth
- Nid yw'r costau'n ormodol ar gyfer natur y gweithgarwch dan sylw
- Mae bwlch cyllid neu fethiant yn y farchnad, lle bo hynny'n gymwys.

Y gallu i gyflenwi:

- Hyfywedd y busnes
- Cydymffurfiaeth gyfreithiol
- Hyfywedd ariannol y prosiect a chynaliadwyedd, gan gynnwys strategaeth ymadael
- Cymorth ac ymrwymiad rhanddeiliaid allweddol
- Trefniadau rheoli, monitro a gwerthuso'r prosiect.

33. Y pwysicaf yw buddsoddiad y prosiect i'r amcanion thematig a strategol priodol, a po fwyaf ei gyfraniad at yr amcanion hynny, y mwyaf tebygol yw y bydd argymhelliad yn cael ei wneud i'w ddewis.

GOFYNION ALLWEDDOL

34. Fel rheol, dim ond un prosiect buddsoddi fydd gan yr ymgeisydd ar y gweill ar unrhyw adeg benodol.

35. Ni fydd prosiect buddsoddi fel rheol yn hwy na thair blynedd.

36. Bydd y prosiect yn cynnig manteision uniongyrchol neu anuniongyrchol i gynhyrchwyr cynradd yn y sector coedwigaeth.

37. Mae yna farchnad normal (hyfyw) ar gyfer y cynnyrch / cynhyrchion.

38. Nid fyddai'r prosiect yn mynd rhagddo heb gymorth grant.

39. Swm y grant y gofynnir amdano yw'r cyllid llenwi bwlch isaf sy'n angenrheidiol i'r prosiect fynd rhagddo.

40. Mae'n rhaid i geisiadau ddangos eu bod wedi mynd i'r afael â'r canlynol hefyd:

- mae caniatâd cynllunio amlinellol wedi'i dderbyn os oes angen hynny
- mae pob cydsyniad, trwydded a chaniatâd arall wedi'u derbyn yn ôl yr angen

- ar gyfer busnesau sydd eisoes yn bodoli, hyfywedd economaidd ac ariannol y prosiect a'r busnes, drwy ddarparu cyfrifon ar gyfer tair blynedd olynol yn syth cyn dyddiad y cais a rhagolygon ariannol ar gyfer cyfnod y prosiect
- yn achos busnesau newydd, bydd yn rhaid iddynt ddarparu manylion llawn am gefndir a phrofiad y cyfarwyddwyr ynghyd â thystiolaeth arall sy'n angenrheidiol i ddilysu'r cynllun busnes, y rhagolygon ariannol a'r cynigion prosiect
- cydymffurfio â Chyfraith y DU a'r UE ar gyfle cyfartal, a dylai prosiectau hyrwyddo ac annog cyfle cyfartal a mynd i'r afael ag allgáu cymdeithasol
- mae'n rhaid recriwtio staff allweddol drwy gystadleuaeth deg ac agored
- cydymffurfio â safonau gofynnol a gofynion deddfwriaethol mewn perthynas â'r amgylchedd, hylendid, lles anifeiliaid a safonau iechyd a diogelwch (i gynnwys cymeradwyaethau gan y Gwasanaeth Hylendid Cig a'r Swyddog Iechyd yr Amgylchedd lleol)
- sicrhau bod y sgiliau a'r cymwyseddau technegol angenrheidiol ar gael yn y busnes
- cyrraedd neu ragori ar y raddfa 'Rhagorol' o dan fframwaith asesu amgylcheddol BREEAM, neu gyfwerth, lle bo angen
- ceisio sicrhau allyriadau di-garbon ar gyfer pob adeilad newydd.

THEMAU TRAWSBYNCIOL

41. Mae'r Rheoliadau sy'n llywodraethu Rhaglenni Ewropeaidd yn nodi bod rhaid i bob prosiect a ariennir drwy'r Fframwaith Strategol Cyffredin integreiddio'r Themâu Trawsbynciol canlynol: Cyfleoedd Cyfartal a Phrif-ffrydio Rhywedd a Datblygu Cynaliadwy. Felly, mae angen ymgorffori'r Themâu Trawsbynciol gorfodol hyn wrth ddylunio a datblygu'r Cronfeydd Strwythurol a Buddsoddi Ewropeaidd ac wrth gynnal y gweithgarwch a gefnogir drwy'r cronfeydd hynny, gan gynnwys Cymunedau Gwledig Llywodraeth Cymru – Rhaglen Datblygu Gwledig 2014-2020.

42. Yn ogystal â'r ddwy thema sy'n ofynnol gan y Comisiwn Ewropeaidd, bydd themâu trawsbynciol Trechu Tlodi ac Allgau Cymdeithasol hefyd yn orfodol ar gyfer rhaglenni Llywodraeth Cymru.

43. Bwriad y themâu trawsbynciol yw ychwanegu gwerth, codi ymwybyddiaeth a dealltwriaeth, cynyddu'r cyfraddau cyfranogiad a lliniaru effeithiau andwyol. Dylai hyn fod o gymorth i symud y tu hwnt i gydymffurfiaeth a datblygu systemau sy'n cefnogi arfer gorau.

44. Mae rhagor o ganllawiau ar gael yma:

    http://wefo.gov.wales/publications/guidanceandpublications14-20/crosscutting1/?skip=1&lang=cy

SUT MAE GWNEUD CAIS

45. Un o ofynion y Comisiwn Ewropeaidd yw na ddylid dewis prosiectau Cymunedau Gwledig Llywodraeth Cymru - Rhaglen Datblygu Gwledig Cymru 2014-2020 o dan system y cyntaf i'r felin. Er mwyn bodloni'r gofyniad hwn, y bwriad yw y bydd cynlluniau Cymunedau Gwledig Llywodraeth Cymru - Rhaglen Datblygu Gwledig Cymru 2014-2020 yn agor a chau ar gyfer ceisiadau am gyfnodau gydol oes y rhaglen newydd, yn dibynnu ar y dyraniadau ariannol sydd ar gael i'r rhaglen.

46. Bydd y broses ymgeisio ar gyfer cynlluniau economaidd-gymdeithasol Cymunedau Gwledig Llywodraeth Cymru – Rhaglen Datblygu Gwledig Cymru 2014-2020 yn broses ddau gam. Y cam cyntaf fydd Datgan Diddordeb. Bydd ymgeiswyr sy'n llwyddo gyda'u Datganiad o Ddiddordeb yn cael eu gwahodd i gwblhau'r ail gam, sef cyflwyno cais llawn.

47. Bydd ceisiadau Datganiad o Ddiddordeb yn cael eu cyflwyno mewn cystadleuaeth uniongyrchol â'i gilydd a disgwylir y bydd llawer o alw am y grant sydd ar gael. Gwahoddir busnesau i gyflwyno cynigion amlinellol ar gyfer buddsoddiadau newydd. Gwahoddir sefydliadau'r trydydd sector a chyrff eraill megis colegau neu brifysgolion i gyflwyno cynigion amlinellol ar gyfer prosiectau. Bydd y cynigion hynny yn cael eu hasesu yn erbyn meini prawf a fydd yn dangos gwerth disgwyliedig y buddsoddiad neu'r prosiect a'r cyfraniad a ddisgwylir tuag at amcanion Cymunedau Gwledig Llywodraeth Cymru – Rhaglen Datblygu Gwledig Cymru 2014-2020.

48. Bydd manylion y cyfnod ar gyfer cyflwyno Datganiad o Ddiddordeb yn cael eu cyhoeddi ar wefan Llywodraeth Cymru. Bydd y manylion yn cynnwys y dyddiadau agor a chau, y gyllideb ddangosol sydd ar gael ar gyfer pob cyfnod ac uchafswm disgwyliedig y Datganiadau o Ddiddordeb a wahoddir i gyflwyno cais llawn.

49. Bydd y Datganiadau o Ddiddordeb yn cael eu sgorio a'u rhoi yn nhrefn teilyngdod yn unol â'r meini prawf dethol a gyhoeddwyd. Bydd cynigion prosiect yn cael eu dewis yn ôl y drefn honno hyd nes y bydd yr arian sydd ar gael wedi'i ddyrannu neu fod uchafswm nifer y ceisiadau wedi'i gyrraedd. Nid oes unrhyw sicrwydd y bydd yr arian i gyd yn cael ei ddyrannu nac y bydd uchafswm nifer y ceisiadau yn cael eu gwahodd.

50. Ceir manylion llawn am sut i wneud cais yn y Nodyn Cyfarwyddyd ar Ddatganiadau o Ddiddordeb, ac yn y ffurflen gais a'r meini prawf EOI sy'n benodol i'r Cynllun.

    http://gov.wales/topics/environmentcountryside/farmingandcountryside/cap/ruraldevelopment/wales-rural-development-programme-2014-2020/?skip=1&lang=cy

51. Bydd y gyfran gyntaf o'r prosiectau yn cael ei ddewis gyda llinell i'w dynnu ar y man ble mae'r gyllideb ffenestr wedi'i ymrwymo'n llawn.
52. Ar ôl y 14 diwrnod bydd ail gyfran o brosiectau yn cael ei ddewis i wneud y gorau o'r gyllideb os fydd unrhyw brosiectau o'r gyfran gyntaf yn dirywio / ddim yn ymateb.
53. Bydd hwn yn rhedeg am uchafswm o dair cyfran os fydd y cyllid yn caniatáu.

54. Ar ôl i gynnig prosiect gael ei ddewis yn y cam EOI, gwahoddir yr ymgeisydd i baratoi a chyflwyno cais llawn ar gyfer ei brosiect arfaethedig, ynghyd â thystiolaeth

ddogfennol megis cynllun datblygu busnes, cyfrifon blaenorol (os yn briodol), rhagolygon ariannol a llifau arian ac unrhyw wybodaeth angenrheidiol arall.

55. Rhaid i bob ymgeisydd gofrestru ar RPW ar-lein (gweler y linc isod) cyn dyddiad cau'r EOI o achos fydd pob gwahoddiad i'r Cais Lawn yn cael ei wneud drwy RPW ar-lein.

    https://llyw.cymru/taliadau-gwledig-cymru-ar-lein

56. Rhaid i geisiadau llawn gael eu cyflwyno trwy borth ar-lein Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru (WEFO). Darperir canllawiau i bob ymgeisydd.

57. Rhaid i geisiadau yn yr ail gam fod yn gyson â'r cynnig a amlinellwyd yn y Datganiad o Ddiddordeb a gymeradwywyd.

58. Bydd y cais llawn yn cael ei arfarnu'n unol â Nodiadau Cyfarwyddyd y Cynllun a'r rheolau ar gymhwysedd. Bydd yn destun arfarniad diwydrwydd dyladwy ac archwiliadau cymhwysedd llawn, a dim ond bryd hynny y gwneir penderfyniad terfynol i gynnig grant neu beidio. Ni ellir gwarantu y caiff prosiect a gynigir ei gymeradwyo ar gyfer grant. Byddwn yn gobeithio cwblhau arfarnu'ch cais llawn cyn pen 90 diwrnod gwaith ar ôl derbyn cais llawn. Efallai y bydd angen cyfnod hirach arnom wrth arfarnu prosiectau cymhleth, neu brosiectau ag iddynt broblemau cymhwysedd. Noder os oes oedi ar eich rhan wrth i chi ymateb i gais am wybodaeth bellach gall hyn ymestyn cyfnod arfarnu'ch cais.

59. **Ni chewch ddechrau ar unrhyw waith nes ichi dderbyn cadarnhad ysgrifenedig gan Lywodraeth Cymru. Ni fydd unrhyw brosiectau sy'n torri'r rheol hon yn cael eu hystyried ar gyfer grant.**

60. Yn amodol ar ofynion Cod Ymarfer Llywodraeth Cymru ar Ganiatáu i'r Cyhoedd Weld Gwybodaeth, Deddf Rhyddid Gwybodaeth 2000 a Rheoliadau Gwybodaeth Amgylcheddol 2004, **bydd yr holl wybodaeth a roddir i Lywodraeth Cymru yn cael ei thrin yn gwbl gyfrinachol. Os bydd eich cais yn llwyddiannus, dylech chi fod yn ymwybodol bod Llywodraeth Cymru a'r CE yn cadw'r hawl i gyhoeddi enw eich sefydliad/cwmni, cyfanswm y grant a ddyfarnwyd ichi a chrynodeb o'ch prosiect.**

61. Gallwch ddefnyddio ymgynghorydd i baratoi eich cais os dymunwch, **ond mae'n rhaid ichi, ac nid yr ymgynghorydd, lofnodi'r ffurflen gais. Eich cyfrifoldeb chi yw sicrhau bod y cais wedi'i gwblhau'n gywir a bod yr wybodaeth a ddarperir i gefnogi'ch prosiect yn gywir.**

62. Pan fyddwch yn cyflwyno'ch ffurflen gais, bydd Llywodraeth Cymru'n cydnabod ei fod wedi dod i law. Os yw'ch prosiect yn anghymwys, cewch wybod hyn cyn gynted â phosibl. Os yw'ch cais yn gymwys bydd arfarniad technegol ac ariannol manwl yn cael ei gynnal. Ar ôl cwblhau'r arfarniad, bydd y cymorth ar gyfer eich cais yn cael ei werthuso yn erbyn y graddau y mae'n cyflawni amcanion a blaenoriaethau cenedlaethol a rhanbarthol, fel y disgrifir uchod.

63. Mae tri chanlyniad posibl:

a) Nid yw'ch prosiect yn gymwys ar gyfer y grant. Byddwch yn cael clywed hyn cyn gynted â phosibl

b) Mae'ch prosiect yn gymwys i'w ystyried, ond nid yw'n cael ei gymeradwyo ar gyfer dyfarniad. Cewch wybod y rhesymau pam nad oedd eich cais yn llwyddiannus. Gallwch ymgeisio eto gyda'r un prosiect (gan ddiwygio'r cais os dymunwch, **ond dim ond os nad ydych chi wedi dechrau ar y gwaith**

c) Mae'ch prosiect yn gymwys ac yn cael ei gymeradwyo ar gyfer dyfarniad. Byddwch yn derbyn llythyr cymeradwyo yn nodi telerau ac amodau'r dyfarniad, a gofynnir ichi ei lofnodi fel cytundeb eich bod yn derbyn y telerau ac amodau. Bydd y llythyr yn rhoi'r awdurdod ichi ddechrau ar y gwaith hefyd.

<u>AMODAU'R GRANT</u>

64. Mae'r TBIS yn cael ei gwmpasu gan nifer o wahanol ddarnau o ddeddfwriaeth berthnasol. Mae'n rhaid i Lywodraeth Cymru a'r ymgeisydd/derbynnydd weithredu yn unol â'r ddeddfwriaeth honno.

65. Mae'r cynnig o grant Buddsoddi Busnes Pren yn cael ei wneud yn amodol ar delerau ac amodau, gan gynnwys y rhai a nodir isod. **Gallai methu bodloni telerau ac amodau'r dyfarniad arwain at ddiddymu eich dyfarniad a/neu adennill symiau sydd eisoes wedi'u talu, neu ostyngiad yn swm y grant sy'n daladwy**.

Amodau:

1. Mae'n rhaid derbyn y grant a gynigir o fewn 14 diwrnod gwaith i ddyddiad y llythyr cymeradwyo.

2. Mae'r dyfarniad yn cael ei wneud ar sail y datganiadau a wnaed gennych chi neu'ch cynrychiolwyr ar y ffurflen gais ac mewn gohebiaeth ddilynol.

   Mae'n drosedd gwneud datganiadau ffug.

3. Ni chewch ddechrau ar unrhyw waith ar y prosiect cyn cael awdurdod ysgrifenedig i wneud hynny gan Lywodraeth Cymru.

4. Mae'n rhaid ichi gyflawni unrhyw ymrwymiadau cyfreithiol o dan gyfraith yr UE a'r DU, gan gynnwys deddfwriaeth hylendid.

5. Ni chewch wneud unrhyw newidiadau i'r prosiect, gan gynnwys lleoliad y gweithgarwch, heb gymeradwyaeth ysgrifenedig Llywodraeth Cymru o flaen llaw.

6. Ni chewch gael gwared ar, trosglwyddo neu werthu unrhyw gyfarpar a/neu adeiladau a brynwyd gyda chymorth grant heb ganiatâd ysgrifenedig ymlaen llaw gan Lywodraeth Cymru yn ystod cyfnod cyflawni'r prosiect ac am bum mlynedd o ddyddiad cwblhau'r prosiect.

7. Mae'n rhaid i'r ymgeisydd gydymffurfio â'r rheolau ar wariant cymwys fel y nodir yn y Nodyn Cyfarwyddyd perthnasol ar gyfer y Cynllun.

8. Rhaid i hawliadau gael eu cyflwyno yn y fformat cywir a chyda'r holl ddogfennau angenrheidiol. Fel arall, byddant yn cael eu gwrthod a'u dychwelyd i'r ymgeisydd.

9. Rhaid i hawliadau gael eu cyflwyno yn unol â'r amserlen y cytunwyd arni. Ni allwch newid yr amserlen y cytunwyd arni na gwerth eich hawliadau heb ganiatâd ysgrifenedig ymlaen llaw gan Lywodraeth Cymru.

10. Mae'n rhaid cyflwyno'r hawliad cyntaf cyn pen **chwe mis** i ddyddiad y llythyr cymeradwyo.

    Os nad yw'r hawliad cyntaf yn cael ei wneud o fewn y cyfnod hwn, bydd y cynnig grant yn cael ei derfynu'n awtomatig.

11. Dylid cwblhau prosiectau o fewn yr amserlen y cytunir arni gyda Llywodraeth Cymru. Ni chewch wyro oddi wrth hyn heb ganiatâd ysgrifenedig o flaen llaw gan Lywodraeth Cymru.

12. Mae'n rhaid ichi gadarnhau nad oes dim o'r eitemau sydd wedi'u cynnwys yn y cais yn cymryd lle eitemau o dan hawliad yswiriant.

13. Mae'n rhaid ichi gadarnhau nad ydych chi wedi gwneud cais am unrhyw gyllid cyhoeddus arall (o ffynonellau'r UE neu'r DU).

14. Mae'n rhaid i unrhyw ddeunydd cyhoeddusrwydd a roddir i'r prosiect gyfeirio at gyfraniad yr Undeb Ewropeaidd a Llywodraeth Cymru at ei gyllido.

15. Mae'n rhaid cadw cofnodion sy'n ymwneud â gweithgarwch y busnes a chyflawni'r prosiect, gan gynnwys yr holl anfonebau gwreiddiol a dogfennau eraill cysylltiedig fel tendrau cystadleuol neu ddyfynbrisiau am o leiaf saith mlynedd ar ôl y daw dyddiad y daw'r prosiect i ben fel y nodwyd yn y llythyr hwn sy'n cymeradwyo'r grant.

16. Mae'n rhaid ichi ganiatáu i gynrychiolwyr Llywodraeth Cymru, Archwilydd Cyffredinol Cymru, y Comisiwn Archwilio a Llys Archwilwyr Ewrop arolygu'r prosiect. Ar gais, mae'n rhaid ichi ddarparu gwybodaeth iddynt a/neu fynediad i ddogfennaeth wreiddiol sy'n ymwneud â'r prosiect.

    Mae'r wybodaeth a ddarperir yn y cais ac unrhyw ddogfennaeth ategol yn destun gofynion Cod Ymarfer Llywodraeth Cymru ar Ganiatáu i'r Cyhoedd

Weld Gwybodaeth, Deddf Rhyddid Gwybodaeth 2000 a Rheoliadau Gwybodaeth Amgylcheddol 2004.

Dylech fod yn ymwybodol, os yw'ch cais yn llwyddiannus, bod gan Lywodraeth Cymru a'r CE yr hawl i gyhoeddi enw eich busnes neu gwmni, faint o grant a ddyfarnwyd ichi a chrynodeb o'ch prosiect.

18. Mae'r wybodaeth a ddarparwyd yn y cais mynegi diddordeb a cheisiadau llawn yn destun yr Hysbysiad Preifatrwydd . Mae'r Hysbysiad Preifatrwydd yn egluro sut y mae Llywodraeth Cymru yn prosesu ac yn defnyddio eich data personol a'ch hawliau o dan y Rheoliad Diogelu Data Cyffredinol (GDPR).

Tendro Cystadleuol a Chaffael Cyhoeddus

66. Mae Cyfarwyddebau Caffael y Gymuned Ewropeaidd yn berthnasol i gontractau a gyllidir neu a gyllidir yn rhannol gan Gronfeydd yr UE. Mae'r rheolau caffael llawn yn berthnasol i bob corff cyhoeddus a menter fasnachol yn y sector preifat sy'n derbyn cymorth grant o 50% neu fwy o gyfanswm costau'r prosiect ac eithrio TAW.

67. Efallai na fydd mudiadau'r trydydd sector nad ydynt yn cael eu cyllido na'u goruchwylio gan gyrff y sector cyhoeddus a mentrau masnachol yn y sector preifat sy'n cael cymorth grant sy'n llai na 50% o gyfanswm costau'r prosiect yn dod o dan Gyfarwyddebau Caffael y Gymuned Ewropeaidd, ond mae disgwyl iddynt ddefnyddio arferion teg ac agored yn yr un modd, gan gynnwys tendro cystadleuol, wrth brynu nwyddau neu wasanaethau fel rhan o weithgareddau prosiect sy'n cael cefnogaeth drwy Raglenni a gyllidir gan yr UE.

68. Ceir canllawiau am y gofynion sydd angen i bob ymgeisydd eu dilyn yn Nodiadau Cyfarwyddyd ar Dendro Cystadleuol a Chaffael Cyhoeddus Llywodraeth Cymru:

    https://gov.wales/sites/default/files/publications/2018-09/rural-development-programme-2014-2020-technical-guide-competitive-tendering-and-public-procurement_0.pdf

TALU GRANT

Hawliadau

69. Gallwch gyflwyno hawliadau interim yn ystod cyfnod eich prosiect. Bydd gwybodaeth ynghylch sut i hawlio yn cael ei gyhoeddi pan gaiff y dyfarniad ei gadarnhau ac wedyn pan gewch eich gwahodd i hawlio. Dim ond pan fydd Llywodraeth Cymru yn fodlon bod y gwariant perthnasol wedi'i wneud a bod y gwaith wedi'i gwblhau yn unol â'r cynllun y bydd hawliadau'n cael eu talu. Bydd taliadau'n cael eu gwneud drwy drosglwyddiad electronig i'ch cyfrif banc.

70. Dylid cyflwyno hawliadau terfynol ar gyfer talu grant cyn gynted â phosibl ar ôl cwblhau'r gwaith ffisegol ar y prosiect. Mae'n rhaid derbyn yr hawliadau terfynol erbyn 30 Mehefin 2023 fan bellaf er mwyn i Lywodraeth Cymru allu gwneud y taliad. Gall methu â chyflwyno hawliadau arwain at orfod ad-dalu'r grant sydd wedi'i dalu tan hynny.

71. Yn ystod oes y grant, pan fo hawliadau'n cael eu cyflwyno, efallai y byddant yn cael eu harchwilio i sicrhau bod gwariant yn gymwys ac yn unol â'r hynny a gymeradwywyd yn y cais gwreiddiol. Ar ôl cwblhau'r gwaith ffisegol, ymwelir â'r safle a bydd asesiad manwl o'r prosiect yn cael ei gynnal. Mae'r wybodaeth a fydd yn ofynnol yn ystod yr ymweliad yn cynnwys anfonebau gwreiddiol; rhifau cyfresol/peiriannau; tystysgrif cwblhau Rheoliadau Adeiladu (lle'n briodol); system Iechyd a Diogelwch, gan gynnwys dadansoddi risg; dogfennau Asesu Risg Tân yn unol â Gorchymyn Diwygio Rheoleiddio (Diogelwch Tân) 2005; cofnodion rheoli plâu ac unrhyw gofnodion rheoli statudol eraill sy'n ofynnol eu cadw gan y fenter. Bydd rhyddhau'r grant yn amodol ar wneud cynnydd digonol.

Hawliadau anghywir a chosbau

72. Mae gennych gyfrifoldeb i sicrhau bod pob hawliad a gyflwynir yn gywir yn rhifyddol; ei fod am wariant sydd wedi'i dalu yn unig (mae'r arian wedi gadael eich cyfrif banc); bod yr holl eitemau a chostau'n gymwys a bod yr hawliad ar amser.

73. Os yw'r hawliad yn anghywir bydd eich hawliad yn cael ei ostwng i'r swm sy'n gymwys a bydd y grant a fydd yn cael ei dalu'n cael ei gyfrifo ar sail hynny. Fodd bynnag, os yw'r camgymeriad yn fwy na 10% o'r cyfanswm sy'n cael ei hawlio, yna bydd cosb ariannol fel y disgrifir isod.

74. Bydd swm y gwariant cymwys yn cael ei ostwng yn ôl swm y camgymeriad ac felly bydd cyfanswm y grant i'w dalu yn is na'r disgwyl. Bydd yn rhaid ichi dalu'r gwahaniaeth gan na ellir cynnwys y grant a gollwyd mewn hawliadau diweddarach.

75. Gellir cynyddu'r gosb, o dan rai amgylchiadau, ac efallai y bydd yn rhaid ad-dalu'r holl grant sydd wedi'i dalu tan hynny. Os yw hynny'n digwydd, ni fyddwch yn gallu cyflwyno cais o dan y TBIS yn ystod gweddill blwyddyn gyfredol Cronfa Amaethyddiaeth Ewrop ar gyfer Datblygu Gwledig neu ar gyfer blwyddyn ganlynol y Gronfa.

76. Os oes gennych chi unrhyw amheuon ynglŷn â chymhwysedd unrhyw wariant, rhaid ichi wirio **cyn** ichi fynd i gostau.

Troseddau

77. Mae Adran 13 o Reoliadau Rhaglenni Datblygu Gwledig (Cymru) 2014 (Rhif 3222 (W.327)) yn pennu troseddau a chosbau mewn perthynas ag elfennau penodol o gyllid datblygu gwledig. Mae'r rheoliad hwnnw a'r troseddau hynny'n gymwys i'r TBIS. Mae enghreifftiau o droseddau'n cynnwys darparu gwybodaeth ffug neu

gamarweiniol yn fwriadol neu'n fyrbwyll mewn perthynas â chyllid datblygu gwledig; rhwystro arolygwr neu swyddog; a gwrthod darparu gwybodaeth ar gais.

MONITRO PROSIECTAU

78. Mae'n ofynnol gan y Comisiwn Ewropeaidd bod cynnydd eich prosiect yn cael ei fonitro a bod ei lwyddiant yn cael ei werthuso ar ôl ei gwblhau. Bydd gofyn ichi ddarparu diweddariadau rheolaidd ar ei gynnydd ac adroddiad terfynol ar ei berfformiad dri mis ar ôl ei gwblhau pan fydd y prosiect yn cael ei werthuso yn erbyn yr amcanion a'r targedau sydd yn y cais a gymeradwywyd. Pe bai'r prosiect yn methu â bodloni'r targedau hyn ac, ar sail y cynnydd a wnaed mewn gwirionedd, heb gymhwyso i gael cymorth grant o dan y cynllun, gall camau gael eu cymryd i adennill y grant sydd wedi'i dalu.

79. Bydd yn ofyniad ar gyfer dyfarnu'r grant bod y cyfarpar sy'n cael ei brynu gyda chymorth grant Buddsoddi Busnes Pren ac unrhyw adeiladau y telir grant amdanynt, yn cael eu cadw yn eu lleoliad gwreiddiol, yn weithredol ac mewn cyflwr da, ac yn cael eu defnyddio at y dibenion a nodwyd yn y cais gwreiddiol, am bum mlynedd o ddyddiad cwblhau'r prosiect. Mae hyn er mwyn sicrhau hirhoedledd y prosiect a sicrhau cyfran barhaol o fanteision y prosiect i'r cynhyrchwyr cynradd.

80. Bydd angen cwblhau ffurflen fonitro bellach ddwy flynedd ac eto bum mlynedd ar ôl cwblhau'r prosiect. Bydd ymweliadau â'r safle'n cael eu cynnal ar ganran o'r prosiectau a gymeradwyir o fewn pum mlynedd i ddyddiad cwblhau'r prosiect er mwyn sicrhau bod y cyfarpar a brynwyd gyda'r grant yn parhau i fod ym meddiant yr ymgeisydd a'i fod yn defnyddio'r adeliad a/neu'r cyfarpar a brynwyd gyda'r grant a bod y busnes yn perfformio yn ôl y disgwyl.

81. Mae'n rhaid ichi ganiatáu i swyddogion Llywodraeth Cymru a'r Comisiwn Ewropeaidd, neu eu cynrychiolwyr, arolygu'r prosiect ar unrhyw adeg resymol o fewn y cyfnod pum mlynedd.

DIWEDD Y CYNLLUN BUDDSODDI MEWN BUSNESAU PREN

82. Mae'n rhaid cyflwyno pob hawliad i Lywodraeth Cymru erbyn 30 Mehefin 2023 fan bellaf. Mae'n rhaid cwblhau holl weithgarwch y prosiect mewn da bryd i'r cyfrifon a'r cofnodion gael eu harchwilio ac i haliadau gael eu paratoi a'u cyflwyno erbyn y dyddiad hwnnw.

GWEITHDREFN APELIO

83. Os gwrthodir cais, bydd y rhesymau am ei wrthod yn cael eu hegluro. Byddwn yn fodlon trafod unrhyw addasiadau y gallai fod eu hangen i wneud y prosiect yn dderbyniol.

84. Os yw cais yn dal i gael ei wrthod bydd gweithdrefn apelio yn cael ei sefydlu ar ffurf cyflwyniad llafar neu ysgrifenedig i bobl a benodir gan Weinidogion Cymru ac

sy’n annibynnol arnynt.

GWEITHDREFN GWYNO

85. Os ydych yn teimlo nad ydym wedi dilyn y drefn gywir wrth ddelio â’ch cais efallai yr hoffech wneud cŵyn yn unol â Pholisi Cwynion Llywodraeth Cymru sydd ar gael drwy’r post neu ar y wefan ar:

http://gov.wales/contact_us/makeacomplaint/complaintspolicy/?skip=1&lang=cy

Fersiwn 5
Dyddiad Cyhoeddi: Mawrth 2021
Cyhoeddwyd gan: Llywodraeth Cymru

ATODIAD A

ENGHREIFFTIAU O WEITHGAREDDAU BUDDSODDI POSIBL

Mae enghreifftiau o'r mathau o brosiectau a gweithgareddau a allai gael eu cefnogi ac sy'n flaenoriaeth o dan y TBIS yn cynnwys:

- prynu tir, gan gynnwys ffioedd neu gostau eraill sy'n uniongyrchol gysylltiedig â'r prynu, lle nad yw cyfanswm y costau yn uwch na 10% o gyfanswm y buddsoddiad;
- costau adeiladu, ungwaith tir a seilwaith, cynllunio a rhagweld ac unrhyw gostau caniatâd cynllunio cysylltiedig neu drwyddedau a chydsyniadau eraill;
- cyfarpar paratoi tir, er enghraifft; cloddwyr arbennig, bwcedi, cribinau, erydr, ysgraffinwyr;
- cyfarpar planhigfeydd i gynorthwyo gyda gwell tarddiad a geneteg stociau coed masnachol ar gyfer plannu;
- planwyr mecanyddol;
- cyfarpar hwsmonaeth ar gyfer planhigfeydd ifanc, llifiau cadwyn, torwyr llystyfiant, peiriannau torri gwair ar dir garw, chwistrellwyr a chyfarpar rheoli biolegol;
- offer mesur coed, monitro ac asesu ansawdd electronig modern, i'w defnyddio mewn coedwigoedd;
- llifiau cadwyn ar gyfer torri coed â llaw;
- winshis ar gyfer echdynnu coed, cloddiwr, llusgwr coed neu gludwr coed;
- cynaeafwyr a phennau cynaeafwyr;
- llusgwyr coed, gafaelion llusgo, winshis llusgo a chraeniau llusgo;
- tynnwr canghennau (ar safleoedd cynaeafu);
- craeniau coed, gafaelion, crafangau, gwelleifiau coed, pennau cynaeafu cronaduron biomas, cysylltiadau pwysau a chylchdrowyr;
- cyfarpar trin deunyddiau, peiriannau bachyn codi/llwythwyr, systemau trin swmp a phren crwn, biniau a chyrff (i'w defnyddio ar y safle'n unig);
- trelars, symudwyr mawr, tryciau tipio, tractorau (i'w defnyddio ar y safle'n unig);

- generaduron, cyfarpar cynhyrchu ac arbed pŵer, cysylltiadau grid;
- cyfarpar trin boncyffion melinau llifo, rhawiau llwytho, deciau boncyffion, crafangau boncyffion, bwcedi, cribinau, peiriannau mewnfwydo a chludyddion boncyffion;
- llifau torri lawr masnachol o bob math, peiriannau prosesu ar gyfer cynhyrchion dimensiynol wedi'u llifo;
- systemau trin cynhyrchu a gweisg ar gyfer paneli glulam, brettstaple a chroes laminedig a ddefnyddir ar gyfer gwaith adeiladu cynaliadwy/fforddiadwy;
- cyfarpar trin rhisgl, slabiau pren a llwch lli, systemau echdynnu llwch;
- peiriannau tanwydd coed, prosesyddion, holltwyr, pwyswyr a bwndelwyr, cyfarpar mesur cynnwys lleithder;
- peiriannau sglodion coed o faint masnachol, cynhyrchu sglodion i safonau ansawdd a gydnabyddir yn rhyngwladol, cyfarpar rheoli ansawdd sglodion coed;
- cyfarpar sychu deunyddiau, gwyntyllau, boeleri, hylosgwyr, sychwyr, odynau, cludyddion, biniau a lloriau cerdded, sefydlog a symudol;
- systemau blociau tanwydd cywasgedig a pheledi a llinellau cynhyrchu;
- chwythwyr tanwydd peled a sglodion pren arbenigol;
- systemau TG, caledwedd a meddalwedd, i hwyluso unrhyw rai o'r uchod;

Fersiwn 5
Dyddiad Cyhoeddi: Mawrth 2021
Cyhoeddwyd gan: Llywodraeth Cymru